

DERLEME NOTLARI *

I Kitap

“Anadolu’da Geleneksel Müzik Yaşamı Üzerine Notlar” 1937-1952

Serdar Şahinkaya**

Kitabın yazarı ünlü müzik eğitim bilimcisi **Halil Bedi Yönetken**, 1899–1968 yılları arasında yaşamıştır.

“Müzik öğretmenliği mesleğinin meslek olma sürecinde Halil Bedi çok önemli roller üstlenmiştir. İstanbul Muallim Mektebinden mezun olduktan sonra ilk ve orta öğretim kurumlarında belirli bir süre müzik öğretmenliği yapmıştır. Özellikle 1928 yılında Milli Eğitim Bakanlığının yurt dışına öğrenim için açtığı devlet sınavını kazanarak Prag’a “Müzik Eğitimbilim” alanında öğrenim görmeye gitmesi Halil Bedi’nin mesleki donanımlarını en üst düzeyde kazanmasına neden olmuştur.

* Halil Bedi Yönetken, Derleme Notları - I Kitap: “Anadolu’da Geleneksel Müzik Yaşamı Üzerine Notlar” 1937-1952. Sun Yayınevi, Temmuz 2006. Ankara. Editör: Arda Erdem

** Dr. Siyasal Bilgiler Fakültesi

1932 Yılında yurda dönen Halil Bedi müzik eğitimi alanında başta Prag olmak üzere Avrupa'nın çeşitli müzik merkezlerinde elde ettiği bilgi ve birikimi olağanüstü bir gayretle müzikle ilgili tüm kurumların hizmetine sunmuştur. Bu kurumların başında Musiki Muallim Mektebi, Gazi Terbiye Enstitüsü, Ankara Devlet Konservatuvarı, Ankara Radyosu, Orkestra Dergisi, Opus Dergisi gelmektedir. Müzik öğretmeni yetiştirmede en önemli alanlardan biri olan müzik eğitimbilimi alanında uzmanlaşmış bir müzik öğretmenin hem müzik öğretmeni yetiştiren Gazi Terbiye Enstitüsü'nde hem de tek amacı sahne ve seslendirme sanatlarının ihtiyaç duyduğu sanatçıları yetiştirmek olan ve 1936 yılında kurulan Ankara Devlet konservatuvarında 20 yılı aşkın bir süre çalışması, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur"¹.

Büyük usta Yönetken, ilk defa **Panayot Abacı** tarafından kitaplaştırılan bu eserin 1966 tarihli birinci baskısının önsözünde *"Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1937 – 1952 yılları arasında Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi için Anadolu ve Trakya'da yaptırılan resmi derlemelerden bizzat katılmış bulunduğum 1937, 1938, 1941–1952 yılları gezilerinde; yani 14 derleme gezisinde yerlerinde tuttuğum notların bir kısmını kapsamaktadır"* diye yazmaktadır.

Tanıtımına gayret gösterdiğimiz bu ikinci basım, tam 40 yıl sonra **Muammer Sun Hoca**'nın yayınevinden çıkıyor. Bu dizinin editörlüğünü genç yaşına rağmen müzikolog **Arda Erdem** üstlenmiş. İlk editörlüğü olmasına rağmen oldukça ciddi bir yayını yeniden ülkemize kazandıran, notaların yeniden yazımı ve sayfa tasarımını da gerçekleştiren Arda Erdem, kitabın içeriğini bu gün çokça ihtiyaç göstermekte olduğuna inandığım bir perspektifte ele alıyor ve bu ele alış tarzı ile de övgüyü hak ediyor. Ve diyor ki;

*"Bu kitabın içeriği o yıllarda yapılan halk müziği kayıtları ve notaları ile birlikte düşünüldüğünde, **Derleme**'nin ne olduğunu çok güzel bir biçimde tanımlıyordu: Müziğin yanı sıra halkın dili, dini ve edebiyatı, oyunları, gelenekleri, görenekleri gibi konularda bilimsel veri toplamak"*.

Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi için, 1937 – 1952 yılları arasında birçok ilde, ilçede, köyde derlemeler yapılmıştır. Sözlü - sözsüz halk müziği değerlerini saptamak amacıyla yapılan bu derlemelere A. Adnan Saygun, U. Cemâl Erkin, N.

---

¹ Atilla Sağlam, (2001): "Sanatçı Müzik Öğretmeni Halil Bedi Yönetken'in Yaşamı, Tüm Müzik Öğretmenlerine Bıraktığı Gerçek Bir Hazinedir", Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: XIV, Sayı: 1, 2001. <http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/PDF/egitim/htmpdf/2001/halil.pdf>. Erişim Tarihi: 28 Kasım 2006.

Kâzım Akses, H. Ferit Alnar, Halil Bedi Yönetken, Muzaffer Sarısözen gibi, o dönemin önde gelen bestecileri ve araştırmacıları katılmışlar. Binlerce halk müziği (sözlü-sözsüz) balmumu plaklara kaydedilerek Folklor Arşivinde biriktirilmiş ve günümüze taşınmıştır.

İşte bu derlemelerin çoğuna katılan Halil Bedi Yönetken, başkalarının yapmadığı bir şeyi yaparak derleme sırasında tuttuğu notları sistematik yazıya dönüştürerek yayımlamıştır.

“Derleme Notları” başlıklı bu kitap, yaşamın içinden derlenmiş böyle bir çalışmanın ürünüdür. Ve bize, 1940’ların Türkiye’sinden insan manzaraları sunar; o dönemin müziklerinden, halk oyunlarından bilgi verirken, geleneklerine - göreneklerine ve daha genel bir deyişle o dönemin kültürüne ait çok önemli saptamalar yapar.

Filmi geriye sararak biraz düşünelim: O tarihlerde radyo henüz yaygınlaşmamış, televizyon yok, plak-CD, mp3 etc. bugünkü gibi yurt çapında pazarlanmıyor; ulaşım ve iletişim gelişmemiş, insanların yaşayışları ve insanlararası ilişkiler bugünküne benzemiyor; o tarihlerle bu günler arasında, bunlar gibi pek çok fark var.

İşte, Yönetken’in kitabının önemli bir yanı da bu: O günlerin henüz yozlaşmamış müzik - kültür ve yaşayış verileri konusunda notlar almak, bunları “Derleme Notları” içinde toplamak; 1940’ların halk yaşayışına - halk kültürüne ışık tutmak, tanıklık etmek.

İçerdiği bilgilerin yanısıra, bu özellikleriyle de “Derleme Notları” önemli bir “kaynak kitap” değerindedir. O günlerin sosyo-kültürel yaşamı hakkında bilgi edinmek isteyen, Anadolu insanının kültürel yaşamıyla tanışmak isteyen başta sosyal bilimciler olmak üzere tüm meraklılar, bu kitapta, bilgilerini çoğaltıcı örneklerin yanı sıra, kendi yaşamını zenginleştirici örnekler de bulacaktır.